

Uusi alku 12

Jeesus kutsuu opetuslapsensa

Mark 3:7-19

Savonlinnan Tuomiokirkko, 21.4.2010

Edellä olemme käsitelleet ns. Kapernaumin väittelyitä. Niissä Markus kuvaa sitä, kuinka Jeesuksen julkinen toiminta alkoi melkein heti saada osakseen ankaraa vastustusta. Kertomussikermä päättyy siihen, että Jeesuksen vastustajat alkavat yhdessä suunnitella hänen surmaamistaan. Heillä on nyt siihen hyvät mahdollisuudet, sillä Jeesus on heidän näkökulmastaan syyllistynyt sellaiseen sapatin rikkomiseen, josta voidaan tuomita kuolemaan.

Jeesus vetäytyi syrjään, järven rannalle

Mutta Jeesus vetäytyi opetuslapsineen järven rannalle, ja häntä seurasi suuri joukko kansaa Galileasta. (Mark 3:7)

Jeesus siis tiesi, mikä häntä uhkasi. Mutta hänen aikansa ei ollut vielä tullut. Siksi hän vetäytyi kannattajineen pois heidän tähtäimestään. Seuraa jakso (Mark 3:7 – 6:29), jonka Esko Haapa otsikoi kommentaarissaan sanoin *Jeesuksen toiminnan murroskausi*. Siinä hän kutsuu opetuslapsensa ja selvittää välinsä omaistensa kanssa. Ihmiset tungeksivat yhä hänen ympärillään, mutta ainoastaan harvat ja valitut tajuavat, kuka hän on. Muut paatuvat. Jeesus valmistautuu vastaiskuun lähettämällä opetuslapsensa kiertämään saarnamatkoilla. Jakso päättyy suuren tiennäyttäjän, Johannes Kastajan, marttyyrikuolemaan.

Varokeinoksi vene

Ja Juudeasta ja Jerusalemissa ja Idumeasta ja Jordanin tuolta puolen ja Tyyron ja Siidonin ympäristöltä tuli paljon kansaa hänen tykönsä, kun he kuulivat, kuinka suuria tekoja hän teki. (Mark 3:8)

Tässä on siis luettelo Jeesuksen kuulijoitte ja hänen auttamiensa ihmisten kotipaikoista. Se muistuttaa Johannes Kastajan seuraajien kotipaikkoja, mutta on laajempi. Kantajoukko on Galileasta, mutta Johanneksen vaikutusalueelta, Juudeasta ja Jerusalemissa on myös väkeä. Porukkaa on tullut vielä etelämmästäkin, Idumean vuoristosta, jossa myös asui juutalaisia. Lännessä vaikutusalue ulottui Foinikian rannikolle, Tyyron ja Siidonin pakanakaupunkien tienoille. (Täältäähän oli kotoisin se syrofoinikialainen nainen, jonka tyttärestä Jeesus ajoi pahan hengen; ks. Mark 7). Idässä Jeesuksen maine on levinnyt Jordanin taakse, Pereaan. Jeesus on siis todella saanut kuuluisuutta ja ihmiset liikkeelle.

Ja hän sanoi opetuslapsillensa, että hänelle oli pidettävä vene varalla väentungoksen tähden, etteivät he ahdistaisi häntä; sillä hän paransi monta, jonka tähden kaikki, joilla oli vaivoja, tunkeutuivat hänen päälleen koskettaaksensa häntä. (Mark 3:9-10)

Jeesus muisti aiemmat hankaluudet, jotka väentungos oli aiheuttanut. Nyt niihin varauduttiin laittamalla vene valmiiksi. Sen avulla voisi päästä syrjään, jos tungos kävisi liian mahdottomaksi.

Kyse oli siis jostain yhtä valtavasta väkijoukosta kuin nykyisin vaikkapa suuressa jalkapallo-ottelussa. Sellainen väkijoukko voi tallata kuoliaaksi, kuten nykyajastakin tiedämme.

Saastaiset henget ja messias-salaisuus

Ja kun saastaiset henget näkivät hänet, lankesivat he maahan hänen eteensä ja huusivat sanoen: "Sinä olet Jumalan Poika". Ja hän varoitti ankarasti heitä saattamasta häntä julki. (Mark 3:11-12)

Pahat henget siis tiesivät, kuka Jeesus oli. Ne suorastaan palvoivat häntä, pelosta että Jeesus tuhoaisi niitten vallan ihmisiin. Ja niinhän Jeesus tekikin, vaikka tässä kohden Markus ei siitä puhu. Hänen näkökulmansa on Jeesuksen messiassalaisuus. Jeesus ei vielä tässäkään vaiheessa halunnut lopullisesti paljastaa, kuka hän on. Siksi hän käski pahoja henkiä olemaan asiasta hiljaa.

Kuten sanottua, messiassalaisuus on Markuksen evankeliumissa eräs keskeinen teema.

Meille sen sanoma voi olla vaikkapa se, että meillekin Jeesuksen salaisuus paljastuu vasta hiljalleen. Ainakaan se ei ole otettavissa kuin ”apteekin hyllyltä”. Jeesus on jotain niin suurta, että häntä ei opita heti, vaan siihen kuuluu jokaiselta koko elämä. Ja jopa iankaikkisuus.

Jeesus kutsui luokseen, ketkä itse tahtoi

Ja hän nousi vuorelle ja kutsui tykönsä ne, jotka hän itse tahtoi, ja he menivät hänen tykönsä. (Mark 3:13)

Markuksella on ehkä ollut tätä kuvatessaan mielessä Mooses ja Siinain vuori, jossa Jumala antoi Israelille lakinsa.

Mooses ja Aaron, Nadab ja Abihu sekä seitsemänkymmentä Israelin vanhinta lähtivät vuorelle. He näkivät Israelin Jumalan, ja se millä hän seisoi oli kuin safiirikiveä, kirkas kuin taivas itse. Näitä Israelin valittuja vastaan hän ei nostanut kättään. He saivat katsella Jumalaa, ja he söivät uhriaterian. (2 Moos 24:9-11)

Esko Haapa kirjoittaa kommentaarissaan, että Markuksen kuvaus on ylimalkainen. Tämä johtuu ehkä siitä, että varhaisessa kristillisessä perimätiedossa ei ollut säilynyt tarkkaa kuvausta siitä, missä paikassa ja milloin Jeesus kutsui 12 opetuslastaan. Kuitenkin oli säilynyt muisto heidän nimistään.

Huomionarvoista on se, että Jeesus ”kutsui luoksensa ne, jotka hän itse tahtoi, ja he menivät hänen luoksensa”.

Näinhän meidän uskovienkin kutsumus on. Meistä saattaa näyttää siltä, että me olemme itse ”tehneet ratkaisumme” ja valinneet Jeesuksen. Mutta tosiasiallisesti hän on valinnut meidät, kutsunut meidät, taivutellut meitä ja herättänyt meissä uskon. Emme me itse ole sitä saaneet aikaan.

Tästä Paavali kirjoittaa Roomalaiskirjeessä:

Ratkaisevaa ei siis ole, mitä ihminen tahtoo tai ehtii, vaan se että Jumala armahtaa. Kirjoituksissa sanotaan faraoille: "Sen vuoksi minä korotin sinut, että sinun kohtalossasi osoittaisin voimani ja että minun nimeäni julistettaisiin koko maailmassa." Jumala siis armahtaa kenet tahtoo ja paaduttaa kenet tahtoo. (Room 9:16-18)

Tämä saattaa kuulostaa kovalta, ja sitähan se onkin. Se ottaa ihmiseltä luulot pois. Mutta toisaalta se samalla osoittaa, että jumalasuhteemme ei loppujen lopuksi ole omassa varassamme, ei edes se, haluammeko uskoa:

Armosta Jumala on teidät pelastanut antamalla teille uskon. Pelastus ei ole lähtöisin teistä, vaan se on Jumalan lahja. Se ei perustu ihmisen tekoihin, jottei kukaan voisi ylpeillä. (Ef 2:8-9)

Jeesusta ei voi itse valita. Uskoa ei voi itse valita. Ei voinut tuolloin, eikä voi nytkään.

Jos haluaisit uskoa, mutta et pysty, niin älä hirttäydy tähän. Et sinä omasta voimastasi voikaan uskoa. Pyydä Jumalalta uskoa. Hakeudu Jumalan sanan vaikutuspiiriin, jotta hän voisi sanallaan vaikuttaa sinussa uskoa.

Muista, mitä Katekismuksessa uskomisesta opetetaan:

Uskon, etten voi omasta järjestäni enkä voimastani uskoa Herraani Jeesukseen Kristukseen enkä päästä hänen luokseen, vaan että Pyhä Henki on kutsunut minut evankeliumin välityksellä, valaissut minut lahjoillaan, pyhittänyt ja säilyttänyt minut oikeassa uskossa.

Mietiskele evankeliumia, hanki siitä tietoa. Jumala ei anna sanansa jäädä vaille vaikutusta, vaan herättää sen avulla uskon. Sen saman, johon sinut on jo kasteessasi liitetty.

Opetuslasten tehtävät

Niin hän asetti kaksitoista olemaan kanssansa ja lähettääksensä heidät saarnaamaan, ja heillä oli oleva valta ajaa ulos riivaajia. (Mark 3:15)

Tästä minulle tulee mieleen sellainen lohdullinen ajatus, että ensimmäinen apostoleille annettu tehtävä oli *olla Jeesuksen kanssa*. Tämä on edelleenkin kristittyjen tärkein tehtävä, olla Jeesuksen kanssa rukouksessa, Raamatun lukemisessa, messussa, toisten kristittyjen kanssa yhdessä. Siksi seurakuntaa nimitetään Kristuksen ruumiiksi. Me olemme hänen jäseniään, hän on pää. Ei meidän perimmiltään tarvitse tehdä mitään, pelkästään olla Jeesuksen yhteydestä ja nauttia hänessä olevasta elämästä.

Näinhän hän itsekkin sanoo verratessaan kristittyjen suhdetta häneen siihen suhteeseen, joka viiniköynnöksen oksilla on se runkoon.

"Minä olen viinipuu, te olette oksat. Se, joka pysyy minussa ja jossa minä pysyn, tuottaa paljon hedelmää. Ilman minua te ette saa aikaan mitään. Joka ei pysy minussa, on kuin irronnut oksa: se heitetään pois, ja se kuivuu. Kuivat oksat kerätään ja viskataan tuleen, ja ne palavat poroksi. (Joh 15:5-6)

Jeesuksen seurassa olemisen lisäksi apostolien tehtävänä oli saarnaaminen. Se tehtävä on periytynyt meille apostolisen saarnaviran haltijoille, papeille. Hän on lähettänyt meidätkin saarnaamaan, ja siksi me täällä Savonlinnan Kristillisen opiston studiossa tätä ohjelmaa teemme.

Saarnaaminen ei toki ole kaikkien kristittyjen tehtävä. Tehtävä, johon sinut on kristittynä lähetetty, voi olla jokin muu. Vaikka autojen korjaaminen, musiikin soittaminen tai lasten hoitaminen. Toki

sinun tehtäväsi on tukea lähetystyötä ja apostolista evankeliumin saarnaa. Useimmat tekevät sen maksamalla kirkollisveroja, mutta toki muutakin voi tehdä.

Apostolien nimet

Sitten seuraa apostolien lista:

Ja nämä kaksitoista hän asetti: Pietarin - tämän nimen hän antoi Simonille - ja Jaakobin, Sebedeuksen pojan, ja Johanneksen, Jaakobin veljen, joille hän antoi nimen Boanerges, se on: ukkosenjylinän pojat (Mark 3:16-17)

Simon oli selvästikin opetuslapsipiirin johtava henkilö. Hänelle Jeesus antoi lisänimen, joka on tässä muodossa *Pietari*. Se on kreikankielinen (*Petros*) käännös Jeesuksen puhuman arameankielen sanasta *keefa*, kallio. Jeesus siis sanoi Pietaria Kallioksi, *Keefa*. Se oli se alkuperäinen lisänimi, ja esim. Paavali tunsi sen tässä muodossa. Jeesuksen tarkoitus oli sanoa, että Pietari oli (tai ainakin hänellä oli mahdollisuuksia olla) luonteeltaan horjumaton, muitten opetuslasten tukija epäilyksissä ja peloissa.

Toisena mainitaan veljespari, Jaakob ja Johannes, joiden isä oli nimeltään Sebedeus.

Nämä kolme olivat Jeesuksen ”sisäpiiri”. Heidät hän oli jo aiemmin kutsunut seuraansa, kuten Markus on jo kertonut. Useassa kohtia evankeliumeja kuvataan, kuinka Jeesus otti nämä kolme miestä mukaansa joihinkin erityisiin tilanteisiin. Ainoastaan heille hän myös antoi lisänimen.

Sebedeuksen poikien lisänimi Boanerges tarkoittaa Markuksen käännöksen mukaan ”ukkosenjylinän poikia”. On kuitenkin epäselvää, miten hän tähän käännökseen on päätenyt.

On esitetty, että lisänimen syynä olisi ollut Jaakobin ja Johanneksen ärhäkkä luonne. Sitä kuvaa Luukas seuraavasti:

Edellään hän lähetti sananviejä. Nämä lähtivät matkaan ja menivät erääseen Samarian kylään valmistelemaan Jeesuksen tuloa. Kyläläiset kuitenkin kieltäytyivät ottamasta Jeesusta vastaan, koska hän oli matkalla Jerusalemiin. Kun hänen opetuslapsensa Jaakob ja Johannes kuulivat tästä, he sanoivat: "Herra, tahdotko, että käskemme tulen iskeä taivaasta ja tuhota heidät [niin kuin Eliakin teki]?" (Luuk 9:54)

Ei ole kuitenkaan varmaa, tuliko lisänimi tästä.

Jeesuksen kutsumien apostolinen lista jatkuu:

ja Andreaan ja Filippuksen ja Bartolomeuksen ja Matteuksen ja Tuomaan ja Jaakobin, Alfeuksen pojan, ja Taddeuksen ja Simon Kananeuksen ja Juudas Iskariotin, saman, joka hänet kavalsi. (Mark 3:18-19)

Andreas on mainittu jo aiemmin Pietarin veljenä, joka lähti heti alussa seuraamaan Jeesusta. Ilmeisesti hän ei kuitenkaan kuulunut sisäpiiriin, koska hänestä ei myöhemmin kerrota oikeastaan mitään.

Filippuksen mainitsee Johanneksen evankeliumi. Hänellä oli kreikankielinen nimi, mikä ei ollut Galilean monikulttuurisessa maassa mitenkään epätavallista. ”Bartolomeus” on eräänlainen

sukunimi, kreikankielinen väännös aramean sanoista ”Tolmain poika”. On ajateltu, että hänen etunimensä olisi ollut Natanael, sillä Johanneksen evankeliumin (Joh 1:45) mukaan juuri Natanael johdatti Filippuksen Jeesuksen luo. Tässä Bartolomeus mainitaan Filippuksen jälkeen.

Matteuksen evankeliumin mukaan opetuslapsi Matteus on sama henkilö kuin Markuksen edellä mainitsema Leevi Alfeuksen poika. Siis entinen publikaani, rikas ryökäle, joka oli palvellut miehitysvaltaa ja samalla itse rikastunut hyvin moraalittomasti. Kristillisessä traditiossa häntä pidetään Matteuksen evankeliumin kirjoittajana, mutta en tiedä, onko tällä kriittisessä tutkimuksessa kannatusta.

Tuomas mainitaan Johanneksen evankeliumissa ”epäilijänä”, jonka oli vaikea uskoa Jeesuksen nousseen kuolleista. Esko Haapa esittää kommentaarissaan, että nimi Tuomas on arameaksi Teoma, lisänimi, joka tarkoittaa kaksosta. Oikea nimi olisi ollut Didymos (ks. Joh 11:16; 20:24; 21:2).

Yhdeksäs ja kymmenes apostoli, Jaakob Alfeuksen poika ja Taddeus ovat hahmoja, joista ei muualla puhuta.

Yhdestoista apostoli oli Simon, jolla oli lisänimi Kananeus. Se tarkoittaa ”kiivailijaa”. Hän oli kuulunut terrorismia harrastavaan isänmaalliseen ääriiliikkeeseen, selootteihin eli kiivailijoihin. Tälle porukalle sellaiset itsensä Rooman miehittäjävallalle myyneet ihmiset, kuten tullimies Matteus, olivat vapaata riistaa. Mutta Jeesus yhdisti entiset vihamiehet.

Viimeisenä Jeesus kutsui Juudas Iskariotin, ”saman, joka hänet kavalsi”. Oliko Jeesuksella jo alussa tiedossa, että näin tulisi käymään?

Juudaksen lisänimi voi viitata hänen kotipaikkaansa, Keriotin kylän Etelä-Juudeassa. Tai sitten se tarkoittaa ”Isaskarin heimon miestä”, jolloin kotipaikka olisi eteläinen Galilea. Kolmas mahdollisuus on se, että lisänimi kertoo Juudaksen poliittisen kannan: hän olisi ollut ”sikarilainen” eli juutalais-isänmaallinen anarkisti, saman suuntaisesti kuin Simon Selootti. Esko Haapa on sitä mieltä, että kotipaikkaan viittaava merkitys on uskottavampi.

Oli miten oli, hyvin monenlaisia seuraajia Herramme valitsi apostoleikseen. Uskon, että jokainen meistä löytää tästä niin paljon luonteitten, ammattien, ja poliittisten taustojen kirjavuutta, että itsekkin mahtuu kristittyjen joukkoon, oli sitten taustoiltaan millainen tahansa.

Tämä ei tarkoita sitä, että Jeesuksen seuraajana saisi jäädä millaiseksi tahansa. Jeesus muuttaa ihmistä. Siihen muutokseen perustui se, että entinen publikaani Matteus ja entinen terroristi Simon saattoivat elää yhdessä Jeesuksen seurassa. Mutta kun Jeesus kutsui heidät luokseen sinne vuorella ja he tulivat, niin silloin päti se, että sai tulla sellaisena kuin oli.

Lohduttavaa on sekin, ettei Jeesuksen opetuslapsissaan vaikuttama muutos ollut kovin nopeaa tai kertakaikkista. Markuksen evankeliumin eräs keskeinen teema on se, että Jeesuksen opetuslapset tajunneet hänen salaisuudestaan juuri mitään, ennen kuin vasta sitten ylösnousemuksen jälkeen.